

Ctěný pane doktore Makovický,
prosím, vyřídte Vaší rodině moji srdečnou sympatii v této vážné chvíli.¹

Vzpomínal jsem na Vás při stálých zprávách o Tolstém velmi mnoho, teď jsou mnohé, divné zprávy o hraběnce. Já se nemohu zbavit té jedné myšlenky: vždyť nebyla jiná, nebyla lepší hned ze samého počátku? A vzal si ji on sám, Tolstoj.

Váš

Prof. dr. T. G.^c Masaryk

11/2 10^b

DOPIS

ALU SNK, f. D. Makovický, př. č. 1572/72. Originál, rukopis.

a – Připsáno tužkou na okraji.

b – Datum je chybné, s ohledem na datum smrti Petra Makovického má být 1911.

c – Prof. Dr. T. G. připsáno dodatečně tužkou.

1 – Dne 8. 2. 1911 zemřel v Ružomberoku Makovického otec, podnikatel a obchodník Peter Makovický (1824–1911).

V Písku 5. února 1912.

Velectěný pane profesore,
raďte prominout, že *Vás*, tolik zaměstnaného, osobní záležitostí obtěžuji.

1.) Napsal jsem vychovatelství pro odborně školy dívčí. Zadal v rukopise min[isterstvu] veř[ejných] prací ke schválení; neschválili. Myslím si, že vadil duch knížky, který je ovšem jiný, než je pravidlem v c. k. učebnicích. Když nastoupil ministr Trnka, Čech, osvícený, přišel nakladatel na myšlenku, že bychom se mohli znovu pokusit o schválení. Psal jsem to posl[anci] Kalinovi, ale ten stůně a neodpovídá, prý leží.

Prosím tedy Vás snažně, raďte uvážit, je-li to vůbec možno, abychom se, když v červnu 1911 min[isterstvo] řeklo: Ne, v únoru 1912 znovu ucházeli o schválení téže

knihy. Pravděpodobně by bylo potřetí otázat se samého ministra. A svolil-li by, musila by se dát knížka posoudit *jinému* kritikovi. Račte navrhnout prof. Drtinu, Kádnera a p. c. k. ředitel paedagogia a p. c. k. byrokrat, znalý jen Lindnerovu učebnici, mé knížce neporozumí, odsoudí ji, protože se *liší*.

Důvěřuji, že by se mou knížkou zanesla na školy dívčí *jiný* duch, duch pokroku, duch pravdy a lásky. Posílám kartáčový otisk, račte dle možnosti nahlédnout. Otisk neračte vracet. Jsem pohotov provést opravy, t[edy] opravit chyby; ducha knihy nezměním ani za cenu min[isterského] schválení.

2.) Po 20 let na to myslím, aby český poslanec přednesl útisk slovenský v delegaci. Psal jsem o tom ze Slovenska s mnohými podpisy klubu českému r. 1894, později Slámovi, jindy Stránskému. Jsem tak troufalý a píši o věci dnes Vám. Komu už jinému? (Kramář, zahranič[ní] politika, darmo jsem r. 1902 požádal, aby obstaral rus[ký] neb franc[ouzský] překlad Unterdrückung).^b Mohl-li byste se do toho úkolu pustit, staral bych se o materiál. Mluvil jsem o věci s dr. Ivánkem^c v Trnavě. Vybrali jsme osoby, nejvíc advokáty, lidi osvědčené, důkladné, vážící slovo, kteří by nezákonnosti soudů a správních úřadů sepsali ručice za každé slovo a čes[kému] poslanci zaslali. Při výběru těch osob poznal jsem, že dr. Ivánka je muž čestný a důkladný; kdykoli byste co ze Slovenska potřeboval, račte se obracet k němu. Přičinil bych se, že byste dostal ze všech stolic materiál v zaručených faktech, stručně popsáný, abyste neměl práci přílišnou. Palacký nazval maďarizaci vředem bolavým, rozežírajícím se, celé státní tělo ohrožujícím. Dnes si na ta slova, čta o bánu Cuvajovi, vzpomínám.

3.) Na hoře Kykule^d lid říkal, že je u poddanstvu = robotě. Dr. Štúr z Trenčína mi psal, že to není poddanstvo, nýbrž smlouva panství Drietomského s lidem. Užívej mých pozemků a za to mi pracuj 16–90 dní do roka. Panství pozemky přeceňuje, nelze lidu koupit je. Takovou smlouvu má na př. i otec prof. Ursinyho v Rakši v Turci. Je to robota v legálním rouše. Napsal jsem o tom do kalendáře slov[enských] soc[iálních] demokratů vyvádnuv je, aby se do věci vložili.

Uctivý pozdrav
Váš Kar. Kálal

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. P–21–49, k. 109. Originál, rukopis. Záhlaví: Ředitelství průmyslové školy dívčí v Pisku.

a – Hlavičkový papír.

b – Tj. Kálalovy brožury o útisku Slováků.

c – Správně: Ivankou.

d – Správně: Kykula., kopec v Bílých Karpatech na moravsko-slovenském pomezí, kde se konala shromáždění.

1 – KÁLAL, K. *Na cestu životem*. Lysá n. L. [s. d.].

7 – Správně: Ivankou. Milan Ivanka (1876–1950).